

Inhoud

Gewone Nederlanders In Etten-Leur	11
Big Benny In Roermond	14
Te lief In Utrecht	17
Schipbreuk In Kamp Westerbork	21
Wederafbouwkerk In Bemmel	24
Net onder de top In Heerenveen	27
Diederik Samsung In Amsterdam	30
Burenhulp In Lelystad	33
Lullig verhaal In Utrecht	36
Dorpsmolen In Tzum	39
De ganzenvergasser In Lelystad	42
Het verschil maken In Zwolle	46
De man van drie ton In Veessen	49
Verstekelingen In Hoek van Holland	53
Gedeputeerde In Tiel, Arnhem, Hengelo, Elst	56
De feestjes van Henk Bolk In Almelo	60
Business In Almere	64
Overdoper In Goudriaan	67
Flikkers en joden In Breda	70
Judoka In Roermond	73

De asielzoeker In Minnertsgra 76
Gay Overflakkee In Middelharnis 79
Xtc In Oss 82
Subcontractor In De Meern en Den Haag 85
Wereldrestaurantoorlog In Emmen en Assen 88
Narcissus In Amsterdam 91
Jezus In Tegelen 94
Memphis' sneakers In Noordwijk en Katwijk 97
Kerstkonijnen In Abcoude 101
Honderdduizendklapper In Gouda 104
Aangespoeld Op Vlieland 107
Salam de salafist In Utrecht 110
Dampsignalen In Doel en Kloosterzande 113
Turbogras In Easterein 116
Bombarderen In Etten-Leur 119
Voetbaltrouw In Enschede 122
Het leven van Toine Heijmans In Milheeze 125
Johan Cruijff In Amsterdam-Zuidoost 128
Waakzaamheid In Rotterdam 131
De zeiler In Den Helder en Oudeschild 134
Motorbende In Sittard 138
Springers In Nijmegen 142
Wij gaan stuk voor jou In Den Bosch 145
Nieuwjaarsduik Op Terschelling 148
Connexxiongesprek In Almere 151
Winnen is geen keuze In Heteren 154
Visserij Op de Noordzee 157
Kandelaberen In Gendt 161
Off-grid In Oosterhout 164
Pimp your Afsluitdijk In Breezanddijk 167
Wilders' Angels In Badhoevedorp 171
Aleppo voor ontbijt In Amsterdam 175
Sterfhuis In Groningen 178

Wilde wisenten In Zeeland 181
Een crimineel pensioen In Breda 184
Mensenlevens In Winsum 188
Racisme In Gouderak 191
Laatste kerst In Zeddam 195
Donald Trump was here In Breda 198
Geoutsourcet In Haarlem 201
Doorpakweken In Duiven 205
Primaland In de Val van Urk 209
Het is oorlog In Izmir en Amsterdam 212
De koning In de Krimpenerwaard 215
Big data In Eindhoven 219
Krijgsmacht In Ens 222
Angst In Amsterdam 225
Nachtwerk In Beuningen 228
Polendorp In Swifterbant 231
Hoe gaat het, jongen? In De Horst 235
Premiersbenen In Arnhem 238
Wilders aan de horizon In Zaandam 241
Champagnesputen In Aardenburg 244
Koersgevoelig In Alkmaar 248
Bloeddorst In Apeldoorn 252
Menselijke natuur Op de Marker Wadden 256
Dr. Sid In Duiven 260
Hondenpoepzakjes In Nooitgedacht 263

Nawoord

View-Master In Nederland 267

Gewone Nederlanders

In Etten-Leur

Bij Restaria Piet Friet heeft Dennis niet direct een antwoord op mijn vraag of hij een gewone Nederlander is. Op het eerste oog wel natuurlijk, ‘een gewoon inkomen, een gewone baan’, maar als je begint met nadenken over wat een gewone Nederlander eigenlijk is wordt het lastig.

Zo staat Dennis een tijdlang bewegingloos voor de frituur te zwijgen.

‘...’

‘Nou, ik heb zelf niet het gevoel dat ik een bijzondere Nederlander ben.’

Piet Friet is een ruime zaak die sitosticks verkoopt en viandellen en andere gefrituurde normen en waarden. *De Telegraaf* ligt op de bar en de installatie draait Nederlandstalig. ‘Gewone Nederlander,’ dubt Dennis maar door. Hij rekt af met een klant en zegt dan: ‘Hard voor weinig.’ Dat is de perfecte definitie van de gewone Nederlander volgens Dennis van Trijp: ‘Je werkt hard en krijgt weinig.’ In zijn geval: al tien jaar achter de frituur, maar met het vooruitzicht dat hij de zaak ooit overneemt.

Omdat het me al jaren niet lukt een gewone Nederlander te vinden rij ik naar Etten-Leur. Dat is een van de gewoonste plek-

ken van Nederland, is me door Josse de Voogd verteld, de electoraal geograaf. Josse stuurde me een ranglijst: Amsterdam is het ongewoonst, Dongen is het gewoonst, maar ik kies Etten-Leur. Daar woont een bekende van wie ik vermoed dat hij een gewone Nederlander is.

We drinken koffie. Ben jij een gewone Nederlander, Jake Owen Raats?

‘Nou... ik ben niet heel erg abnormaal. Is dat iets?’

Jake bladert door de Elsevier op zoek naar de speech van Sybrand Buma, leider van het CDA. Voor de ‘gewone Nederlander’ zijn het ‘verwarde tijden’ die ‘om richting vragen’, staat erin. Die ‘verweesd’ zijn weg zoekt in een door ‘nieuwkomers’ steeds onduidelijker Nederland. Echo’s van een verzuilde tijd, waarin de gewone Nederlander nog luisterde naar z’n bazen.

Jake is tweeëntwintig, student, raadslid voor Leefbaar Etten-Leur, krijgt bakstenen door de ruit omdat hij Pvv stemt en kocht een ticket naar Amerika om ter plekke de overwinning van Donald Trump te vieren. Ik vermoed dat Buma hem onder de gewone Nederlanders schaaft. Jake moet lachen. ‘Haha. Buma. Die speech is meer iets voor Wilders, Baudet en een beetje de SP.’

Zo de gewone Nederlander bestaat, hou je ’m niet voor de gek.

De moeder van Jake is taxichauffeur. Ze moet elke twee jaar een nieuwe baan zoeken omdat de taxibedrijven geen vaste contracten willen. Dus gooien ze hun chauffeurs er telkens uit. Dit is wat de politiek heeft bereikt: de flexibilisering van de gewone Nederlander. ‘Mensen zijn boos en bezorgd,’ zegt Jake. ‘Daar moet je wat aan doen. En niet met mooie praatjes komen en een etiketje op een groep plakken.’

Ik vraag hem waar ik moet zijn om gewone Nederlanders te vinden. Jake stuurt me naar de Jumbo aan de Kerkwerve. De gewoonste wijk in de gewoonste stad, bakstenen huizen met schuine daken, en rondom de supermarkt drie afhaalchinezen

en vier snackbars waaronder Restaria Piet Friet.

Daar heeft Dennis ook wel iets te zeggen over politici als Buma: ‘Die mannen zelf die lijen niks. Die laten d’r eigen niet onder de gewone Nederlanders scharen.’ Dennis stemt Pvv, ‘ook al komt daar ook vast niks van terecht’.

Dan de straat op, waar Truus zegt: ‘Niemand is gewoon.’ De Jumbo in, waar Joey de normen en waarden van de normale Nederlander definieert als ‘eten om zes uur’. Net als Gio, Joni en Dylano trouwens, drie gewone Nederlandse schooljongens op gewone Nederlandse jongensfietsen. Gio en Dylano zijn (half) Antilliaans, Joni is half Albanees. Dylano zegt: ‘Iedereen is een gewone Nederlander, het gaat er meer om hoe anderen je zien.’

Ik loop langs Pita Gyros El Greco, langs Aroen traditionele Thaise massage, en spreek Nel aan, die collecteert voor het Spierfonds. Collecteren, zeg ik, een echte Nederlandse gewoonte, en daar kijkt ze van op. ‘Is dat zo?’ Ze staat aan de deur bij Peter, die in een vijfploegendienst werkt in een fabriek, en begint over het behouden van ‘Nederlandse normen en waarden’, en hoe dat moet als er ineens asielzoekers naast je wonen. Het belangrijkste, zegt hij, is de Nederlandse taal. ‘Maar ik ken jongens met een andere huidskleur die normalere Nederlanders zijn dan ik.’

Het lastige aan gewone Nederlanders is ten eerste dat ze nooit gewoon zijn, en ten tweede dat ze genuanceerder naar de wereld kijken dan politici graag zouden willen.

Nog eentje dan: Jac Suijkerbuijk plant bloembollen in zijn voortuin, gewone Nederlander tot uw dienst. Allebei zijn burens zijn Marokkaans, en eentje is Chinees: ‘Nooit problemen mee.’ Met anderen weer wel: ‘Gewone Nederlanders kunnen trouwens ook rotzooi trappen.’ Buurman René Konings: ‘Weet gij wat wij zijn? Echte Brabanders!’

Nee, de gewone Nederlanders zijn niet gek.

Big Benny

In Roermond

Alles hier is altijd in de uitverkoop. Waar korting is zijn mensen, dat had Jos goed ingeschat. En moet je nu eens zien: een lege maandagochtend in een naamloze winter en de helft van het parkeerterrein is vol. Drieduizend plekken, op comfortabele loopafstand.

Vroeger ging je naar de kerk als het tegenzat, nu ga je naar de Designer Outlet Roermond. Vroeger ging je bidden, nu bidden ze tot jou: Armani, Swarovski, Calvin Klein. Op de knieën voor de kleine man met de grote ogen en de pinpas – sale, sale, extra sale.

Het is een omvangrijk dorp met namaakgevels, vastgeplakt aan het stadscentrum. Het is er behaaglijker dan elders. Uit verborgen speakers vloeien evergreens, ook op de roodmarmeren toiletten. Opgewekt trekt de familie Al-Nuwaif langs de etalages: vader Walid met vrouw en vier kinderen, ze komen uit Koeweit. Ze wisten: Designer Outlet Roermond, daar moet je zijn voor ‘a good discount’.

Ik kom voor iets anders. Ik kom voor Jos van Rey, van wie ze zeggen dat hij de halve stad heeft verkocht. Morgen staat hij voor de rechter, ‘El Rey’, de beweeglijke politicus met het drift-

kikkergezicht. Het ziet er niet best voor hem uit. Omkoping, belangenverstrengeling, witwassen, verkiezingsfraude, schending van het ambtsgeheim. De Limburgse omroep LI heeft een documentaire over hem gemaakt, *Op weg naar het gerecht*, en daarin zie je de koning in al zijn onrust, altijd onderweg naar 'de mensen'. Tussen canvassen en cliëntelisme ligt een nevelig niemandsland.

Jos werd uit de vvd gegooid, vertrok als wethouder, richtte een nieuwe politieke partij op, won grandioos de verkiezingen, werd gemeenteraadslid en nam daar zitting in de Commissie Integriteit. Elke partij moet nou eenmaal iemand leveren voor de Commissie Integriteit. En wie weet er nou meer van integriteit dan Jos van Rey?

Big Benny zegt: 'Weet je wat ik denk? Ik denk dat Jos hier een standbeeld krijgt.'

Met Big Benny heb ik afgesproken in de Designer Outlet, bij de McDonald's. Hij heet Ben Peters, maar Roermonders kennen hem bij zijn artiestennaam. Zijn stem is schor, zijn lichaam groot en berekend op het Limburgse carnavalsgeweld. Hij noemt zichzelf een kwartjeszanger. Afgelopen weekend werkte hij elf optredens af à 700 euro per halfuur – herenzittingen, dameszittingen, het feestseizoen is lang en intensief. Het is doordouwen, maar dat kan Big Benny. Dat komt door zijn harde jeugd. Jos is er ook zo een, zegt hij. Jos werkt honderd uur per week. 'Ik zie in Jos een narcist. Dat is ook een leiderschapsstijl, hè. Zonder hem was de outlet er niet geweest.'

Nu komen er vier miljoen bezoekers per jaar.

Big Benny is ook nog eens gemeenteraadslid voor de Liberale Volkspartij Roermond. De nieuwe partij van Jos. De LVR. De Lijst Van Rey – geloof nooit in toeval als Jos om de hoek staat mee te gluren.

Benny's broer, Dré Peters, is fractievoorzitter. Hun herkomst is van belang. Ze stammen uit een kompelgezin: tien kinderen,

vader ziek geworden in de mijnen. Ze leefden op een krantenwijk en een beetje invalidengeld, in een stad die almaar armoediger werd, en begonnen van de weeromstuit een uitgeverij. Ze zijn van het Roermondse Veld, een buurt met ‘hardwerkende mensen, duivenmelkers en wietkwekers’, zegt Ben. Een volkswijk. En precies daar ligt de macht van Jos, die het volk afleerde op het CDA te stemmen. Sinds Jos stemmen ze VVD. En nu stemmen ze LVR. ‘Die mensen daar stemmen op een gezicht,’ zegt Benny, ‘en het gezicht is dat van Jos.’

Ben en Dré waren van huis-aan-huisblad *De Trompetter*, dat had Jos ook goed gezien. Dré was directeur, Ben commercieel directeur. Ze doen het zelf af als ‘een blaadje’, maar dat blaadje had wel een oplage van 900 000 exemplaren. Dat is drie keer *de Volkskrant*. Een dikke kurk om op te drijven, als politicus.

Ze waren geen vrienden van Jos en zijn dat nog steeds niet (Ben zegt: ‘Jos is geen aardige man’), maar ze sloten wel een verbond. Dré zat tien jaar lang de gemeenteraad voor, Jos was veertien jaar wethouder. ‘Er zijn er niet veel die het kunnen, hè,’ zegt Ben.

Een koning bestaat bij de gratie van degenen die zijn schild dragen. Ik vraag Ben of Jos fouten heeft gemaakt.

‘Misschien is hij in de beleving te ver gegaan. Maar iedereen in Roermond wist dat projectontwikkelaar Piet van Pol zijn beste vriend was.’ En als Jos fouten heeft gemaakt, dan waren er meer. ‘De wethouders hebben altijd ja gezegd. De gemeenteraad ook. Maar die treden niet af, hè. Denk daar eens aan.’

We drinken koffie. De familie Al-Nuwaif loopt langs en zwaait, designertassen bungelend aan hun armen.

Hier in de outlet werken onze kinderen, zegt Ben, ‘denk daar eens aan.’

Hij staat op, wil de rekening vragen, maar gaat weer zitten. ‘Als ik nou de koffie betaal,’ zegt hij. ‘Is dat dan belangenverstrengeling?’

Te lief

In Utrecht

Het stakingswapen wordt 's middags in stelling gebracht op een bewegingloos kruispunt, hoek Blaeulaan-Ptolemaeuslaan: kantorenland. Het is er leeg en koud, er is geen publiek, maar als je goed kijkt zie je af en toe een stropdas achter een raam stiekem de luxaflex omhoogschuiven. Als de stropdas ziet dat het in orde is, gaat de luxaflex weer dicht.

Het is geen ideale plek, maar je kunt niet elke dag naar de Dam, en als je niets doet, doet niemand iets voor jou. Dus blazen ze op hun fluitjes, en rollen ze de vlaggen uit die zijn klaargezet door twee ervaren vakbondsmannen met dokwerkersmutsen. Die doen ook de beveiliging, en hebben de geluidsinstallatie in orde gemaakt. Wat dat betreft is het vakbondswerk nog steeds een geolied raderwerk.

Uit een speaker komen de Beatles, *I've been working like a dog*. Zal de CEO het lef hebben naar ze toe te komen? Ze scanderen zich alvast warm, onder leiding van spreekstalmeester Asmae Hajjari, die de leuzen voorleest van haar iPad.

Wat willen wij?

Werk!

Wanneer willen wij dat?